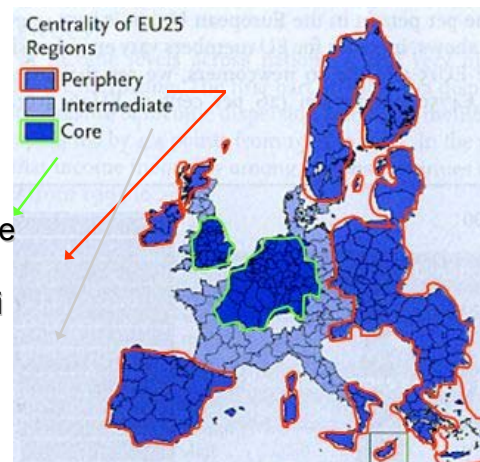

Lokalizační efekty, ekonomická geografie a regionální politika

Ekonomická aktivita

- geograficky centralizovaná území
- rozčlenění dle ekonomické aktivity
 - neaktivnější centrum
 - nejméně aktivní periférie
 - centrum a periférie odděleny mezi-oblastmi
- Česká republika
 - západ – mezi-oblast
 - zbytek - periférie

Charakteristika center, středů a periférií

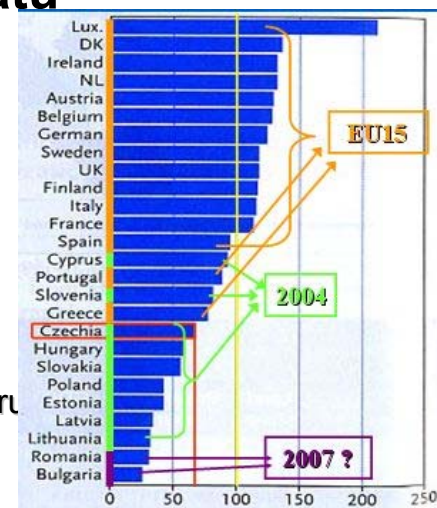
Regions	Land share	Population share	GDP share	Unemployment rate (EU27 = 100)	Youth unemployment rate (EU27 = 100)	Share of population with income above EU27 average
Core	14.0	33.2	47.2	74.0	60.5	88.8
Intermediate	21.1	25.5	31.7	101.0	95.3	70.3
Peripheral	64.9	41.3	21.1	120.8	134.2	18.1

NOTE: EU27 includes the EU15 and the 10 nations that will join in 2004, plus Bulgaria and Romania. Regions are defined at the NUTS2 level of aggregation; see http://europa.eu.int/comm/regional_policy/ for definitions.

SOURCE: 'Second Report on Economic and Social Cohesion', European Commission (2001).

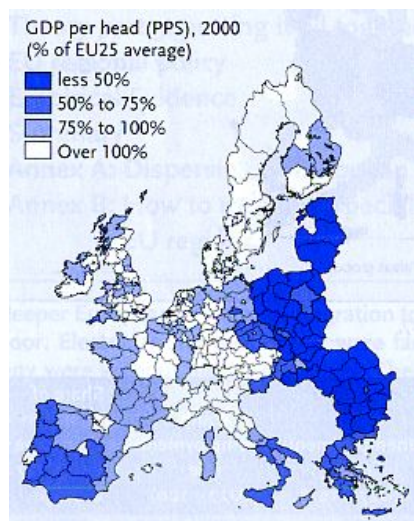
Rozdělení příjmů na osobu dle států

- Bulharsko
 - 470 EUR/ osobu
 - 26 % průměru EU26_(bez Malty)
- Lucembursko
 - 38 800 EUR/ osobu
 - 212 %
- Česko
 - mezi 60 %-70 % průměru EU26

Rozdělení příjmů na osobu dle regionů

- geograficky nerovnoměrné
- v rámci jednoho státu výrazné rozdíly
 - Spojené Království
 - Španělsko
 - Itálie
- Česká republika
 - Praha: nad 100 %
 - část Moravy: do 50 %
 - zbytek: 75 – 100 %

Evoluce – ↓ rozdílů mezi státy

- ve všech sledovaných obdobích došlo k příjmové konvergenci členských států

Change in standard deviation across EU nations			
	1983-93	1990-94	1995-2000
EU15	↓ -4.4	↓ -2.7	↓ -1.1

6

Evoluce – ↑ rozdílů mezi regiony

Change in standard deviation across regions in each nation			
	1983-93	1990-94	1995-2000
Belgium	2.6 ↑	0.8 ↑	-1.4 ↓
Germany		9.5 ↑	0.6 ↑
excl. New Länder	3.8 ↑	1.6 ↑	2.0 ↑
Greece	1.0 ↑	1.5 ↑	-0.8 ↓
Spain	2.6 ↑	1.0 ↑	1.3 ↑
France	0.9 ↑	1.9 ↑	0.1 ↑
Ireland		0.0 ↑	5.1 ↑
Italy	1.2 ↑	0.7 ↑	-1.3 ↓
NL	-15.9 ↓	0.2 ↑	2.0 ↑
Austria		0.6 ↑	-1.5 ↓
Portugal	5.2 ↑	0.3 ↑	1.4 ↑
Finland		-0.8 ↓	5.5 ↑
Sweden		0.2 ↑	8.9 ↑
UK	0.6 ↑	-1.9 ↓	2.7 ↑

- rozdíly v regionech se prohlubovaly

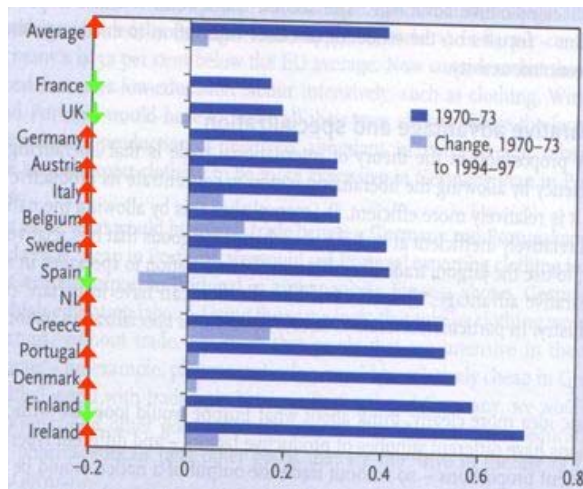
7

Rozšíření 2004 - další nárůst regionálních rozdílů

- EU15 – 10 % nejbohatších regionů disponovalo 180 % průměru příjmů EU15
- EU25 – 10 % nejbohatších regionů disponovalo 340 % průměru příjmů EU25

8

Evoluce - ↑ specializace států

- specializace států se prohloubila

9

Důsledky nárůstu specializace

- Irsko
 - nejvyšší nárůst specializace
 - největší konvergence – z ekonomicky podprůměrného státu ekonomicky nadprůměrný
 - Španělsko
 - pokles specializace
 - nikterak významný konvergenční posun
- ⇒ ↑ specializace vede ke konvergenci

10

Lokalizace ekonomické aktivity

- hlavní aspekty lokalizace ekonom. aktivity:
 1. specializace na mezinárodní úrovni
 - rozložení aktivit dle komparativních výhod
 1. aglomerace na národní úrovni
 - koncentrace aktivit dle aglomerujících a rozptylujících tlaků

11

Komparativní výhoda - příklad

- uzavřené ekonomiky
 - SRN málo nekvalifikované L ⇒ vyrábí relativně draze oblečení, léky relativně levně
 - Portug. málo kvalifikované L ⇒ vyrábí relativně draze léky, oblečení relativně levně
 - liberalizace obchodu
 - SRN vyrábí léky, oblečení importuje
 - Portug. vyrábí oblečení, léky importuje
- ⇒ po liberalizaci země vyrábějí produkt, při jehož výrobě jsou relativně efektivnější ⇒ využívají komparativní výhodu

12

Komparativní výhoda - schéma

uzavřená ekonomika

- ne-specializace
- alokační neefektivnost

liberalizace mezinárodního obchodu

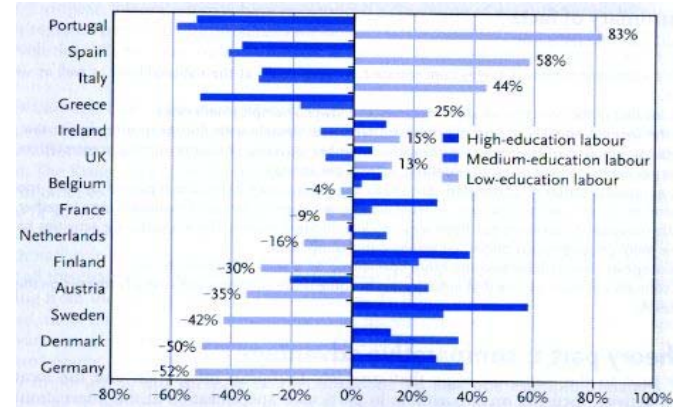
- specializace na relativně efektivnější výroby
- ↑ alokační efektivnosti

↑ národní specializace ⇒ ↑ globálního výstupu

13

Rozložení komparativních výhod

- struktura L žádné země = průměru EU ⇒ každá země má komparativní výhodu

14

Vznik a prohlubování aglomerací

- pokud prostorová koncentrace vytváří tlaky na ještě hlubší koncentraci
- tlaky na hlubší koncentraci vytvářejí poptávkové vazby (demand linkages) a nákladové vazby (cost linkages)

15

Poptávková vazba - schéma

firmy požadují ↓ dopravních nákladů

lokalizují se na velký trh

působí poptávková vazba

- firmy poptávají meziprodukty
- firmy poptávají L a ta zboží

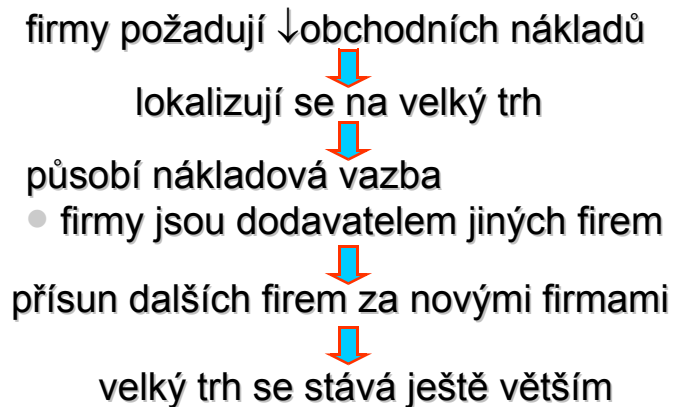
velký trh se stává ještě větším

přísun dalších firem

16

Nákladová vazba - schéma

17

Síly působící proti aglomeracím

- ceny půdy
 - nižší mimo aglomerace
- náklady na nekvalifikovanou L
 - nižší mimo aglomerace
- lokálně konkurenční tlaky
 - konkurence menší mimo aglomerace

18

Výsledná lokalizace

- na geografickou determinaci ekonomické aktivity působí aglomerující tlaky
 - na geografickou determinaci ekonomické aktivity působí dis-aglomerující tlaky
- ⇒ rozdělení ekonomické aktivity není rovnoměrné, ale také není absolutní

19

Celková x sektorová koncentrace

- integrace může vést k celkové i sektorové koncentraci
- celková koncentrace
 - vede k polarizaci jednotlivých regionů
 - core regiony a periférie
- sektorová koncentrace
 - vede k růstu specializace jednotlivých regionů
 - core a periferní výroby (aktivity)

20

Důsledky evropské integrace

- hlubší evropská integrace vede ke konvergenci jednotlivých členských států
- hlubší evropská integrace vede k sektorové integraci
- hlubší evropská integrace vede k prohloubení rozdílů mezi jednotlivými regiony v rámci jednoho státu

21

Konvergence států

- volný obchod umožňuje vyrábět na základě komparativních výhod \Rightarrow \uparrow bohatství pro všechny
- volná mobilita VF umožňuje přesuny technologií (FDI) \Rightarrow zaostalé státy dohánějí leadery

22

Sektorová specializace

- mobilita VF není dokonalá (málo mobilní L) \Rightarrow aglomerující tlaky (poptávkové a nákladové vazby) se mohou lépe uplatnit v rámci sektorů než v rámci států \Rightarrow \uparrow sektorové specializace

23

Prohlubování regionálních rozdílů

- mobilita VF mezi regiony v rámci jednoho státu je větší než mezi státy navzájem \Rightarrow aglomerující tlaky (poptávkové a nákladové vazby) působí významně mezi regiony \Rightarrow prohlubování regionálních rozdílů

24

Regionální nezaměstnanost

- v Evropě regiony s vysokou a rostoucí mírou U a regiony s nízkou U
- prvotní příčinou U stát, odbory apod.
- druhotnou příčinou nestejná migrační rychlost firem a pracovníků (firmy opouštějí upadající region rychleji) a působící aglomerační tlaky

25

Regionální U - příklad

- východní Německo „NDR“ – nízká produktivita práce, státem vynucená stejná úroveň mezd jako v západním Německu „NSR“
- firmy z NDR → NSR (za vyšší produktivitou)
⇒ ↑U v NDR ⇒ L z NDR → NSR (za prací) ⇒
↑velikosti trhu v NSR ⇒ působení poptávkových a nákladových vazeb
- ⇒ zásah vlády vedl k prohloubení rozdílu mezi západním a východním Německem

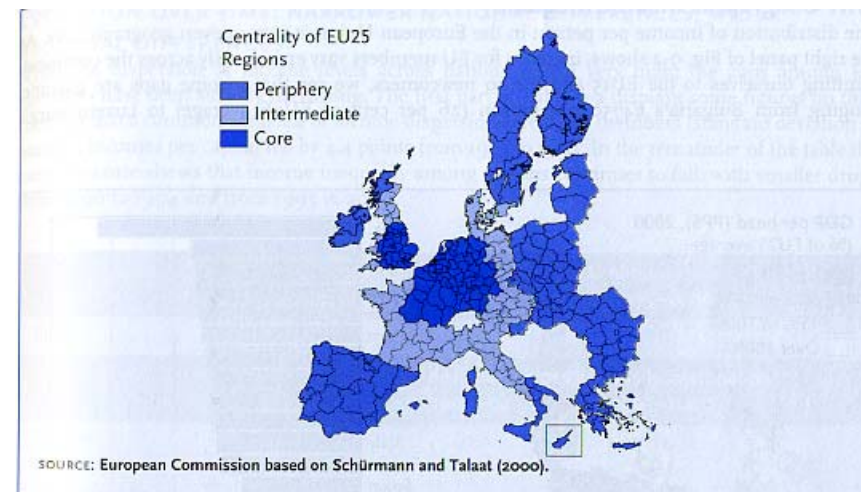
26

Rozdělení regionů

- kritériem dostupnost dané oblasti (minimalizace dopravních nákladů)
- zvažuje se doba potřebná k překonání vzdálenosti z hlavního města regionu do hlavních měst ostatních regionů, doby se vyváží ekonomickou silou regionů
- 40 % a více nad průměrem ⇒ core region
- 75 % a více pod průměrem ⇒ periférie
- zbytek ⇒ středové oblasti

27

Rozdělení regionů

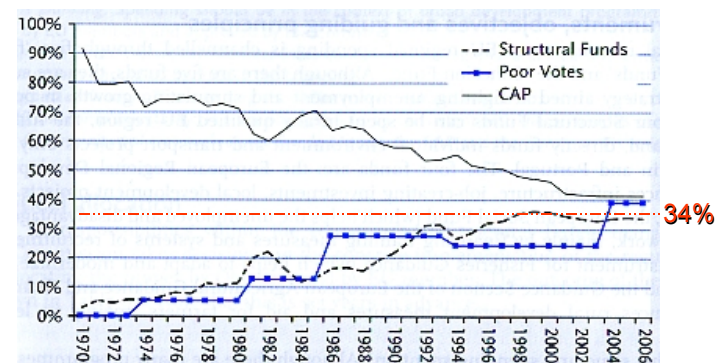

Regionální politika EU

- zmírňování regionálních rozdílů jeden z hlavních cílů EU
- do 80. let v kompetenci národních států
- po přistoupení Irska a Španělska, Portugalska, Řecka samostatná rostoucí část rozpočtu

29

Strukturální výdaje

- rostou-li počet hlasů „chudých“ zemí, rostou i výdaje do těchto zemí

30

Nástroje regionální politiky – strukturální fondy

- Evropský regionální a rozvojový fond (European Regional Development Fund)
 - infrastruktura
 - nová pracovní místa
 - lokální rozvojové projekty
 - pomoc malým podnikatelům
- Evropský sociální fond (European Social Fund)
 - pomoc nezaměstnaným a znevýhodněným osobám
 - rekvalifikační a trainingové kurzy

31

Nástroje regionální politiky – strukturální fondy

- Finanční nástroj pro podporu rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance)
 - modernizace rybářského průmyslu
- Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund)
 - rozvojové programy pro venkov
 - podpora farmářům

32

Nástroje regionální politiky – fond soudržnosti

- Kohézní fond (Cohesion Fund)
 - příjemci Španělsko, Portugalsko, Řecko, Irsko
 - životní prostředí
 - dopravní infrastruktura

33

Cíle regionální politiky – cíl I

- 70 % všech strukturálních výdajů
- základní infrastruktura, výroba
 - 30 % infrastruktura
 - 30 % lidské zdroje
 - 40 % přímá podpora produktivnímu sektoru
- podpora do regionů s nižším HDP než 75 % průměru EU

34

Cíle regionální politiky – cíl II

- 10 % všech strukturálních výdajů
- úpadková odvětví, zaměstnanost
 - těžba uhlí
 - rybolov
 - výroba oceli
- podpora do regionů kde významná část populace je zaměstnána v těchto odvětvích

35

Cíle regionální politiky – cíl III

- 10 % všech strukturálních výdajů
- vzdělávání, trainingové programy
 - aktivní politika zaměstnanosti
 - podpora sociální inkluze
 - podpora rovných příležitostí mužů a žen
 - systémy celoživotního vzdělávání
- podporu mohou čerpat všechny oblasti mimo regionů zahrnutých již v cíli I

36

Principy regionální politiky

- **adicionality**
 - o prostředky fondu se nesmí snižovat národní resp. regionální rozpočty
- **koncentrace**
 - výdaje musí být geograficky koncentrovány
- **programování**
 - výdaje na základě rozsáhlých rozvojových programů

37

Principy regionální politiky

- **partnerství**
 - na programech kooperují Komise, státy, regionální i místní autority, průmysl, odbory, apod.
- **monitorování a vyhodnocování**
 - výdaje musí být kontrolovány a vyhodnocovány
- **konzistence a komplementarita**
 - výdaje musí být v souladu se smlouvami EU i se všemi společnými politikami

38

Rozpočtový plán 2000-2006

	Objective 1	Objective 2	Total	Share
Spain	37 744	2 553	43 087	23%
Italy	21 935	2 145	28 484	16%
Germany	19 229	2 984	28 156	15%
Greece	20 961	0	20 961	11%
Portugal	16 124	0	19 029	10%
UK	5 085	2 989	15 635	9%
France	3 254	5 437	14 620	8%
Ireland	1 315	0	3 088	2%
NL	0	676	2 635	1%
Sweden	722	354	1 908	1%
Finland	913	459	1 836	1%
Belgium	0	368	1 829	1%
Austria	261	578	1 473	1%
Denmark	0	156	745	0%
Luxembourg	0	34	78	0%
EU15	127 543	18 733	183 564	100%

- **alokace prostředků fondů pro země EU15 na léta 2000-2006 dle rozhodnutí Komise**

39

Vliv východního rozšíření

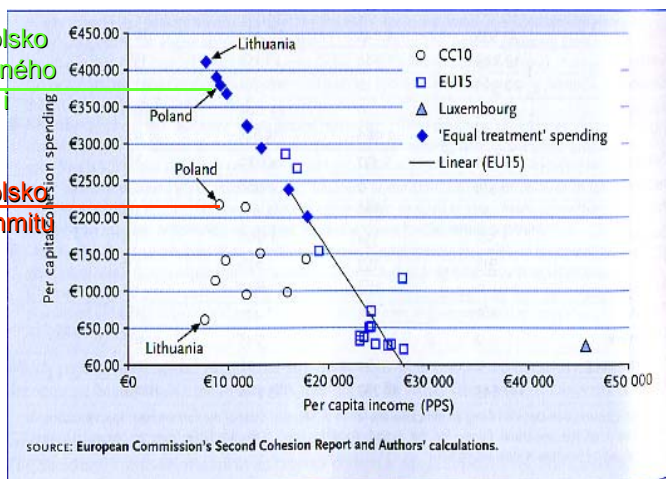
- nové země s výjimkou Kypru a Slovinska jsou chudší než nejchudší člen EU15 Řecko
- 75 mil. obyvatel z nových zemí je z regionů, splňujících podmínky na prostředky cíle I
- nové země snížily průměr EU ⇒ velká část stávajících příjemců již nesplňuje podmínky

40

Kodaňský summit 2002 – prostředky pro nové členy

prostředky pro Polsko
při zachování stejného
principu pro nové
staré země

prostředky pro Polsko
schválené na summitu

Empirická data

- struktura S^L je významnějším determinantem lokalizace ekonomické aktivity než fáze evropské integrace
- nabídková vazba má na lokalizaci větší efekt než poptávková
- evropská regionální politika významně ovlivňuje lokalizaci průmyslu, konkrétně průmyslu s vysoce kvalifikovanou L